

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyä valtion ja kuntien välistä kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustenjakoa siten, että vuonna 2009 valtion osuutta sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksista korotetaan 32,74 prosentista 34,64 prosenttiin. Tällöin vastaavasti kuntien osuus mainituista kustannuksista alenee 67,26 prosentista 65,36 prosenttiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia korottavana tekijänä on otettu huomioon muun muassa työn ja eläketulo-

jen verotuksen keventämiseen liittyvä kuntien verotulomenetysten kompensatio. Valtionosuusprosenttia alentavana tekijänä on otettu huomioon muun muassa hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttaminen sekä eräiden tehtävien siirtäminen valtiolle kunta- ja palvelurakenneuudistuksen yhteydessä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2009 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Valtio ja kunnat osallistuvat kunnallisten palveluiden rahoitukseen kuntien valtionosuusjärjestelmän mukaisesti. Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksista, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista sekä yleisestä valtionosuudesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuusten tasauksesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kunnille voidaan myöntää valtionosuutta myös perustamis- ja kehittämissankkeisiin. Lisäksi kuntaliitoksia tuetaan yhdistymisavustuksilla.

Valtionosuuksista säädetään kuntien valtionosuuslaissa (1147/1996), sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa (733/1992) sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998).

Valtionosuusjärjestelmän laskentaperusteiden sektorikohtaisesta eriytyneisyydestä huolimatta valtionosuusjärjestelmään perustuva valtionrahoitus on kunnille yleiskatteellista tiettyyn tarkoitukseen kohdentamatonta rahaa, jonka allokoinnista kunnan sisällä päättää kunta itse. Sektorikohtaiset valtionosuudet kytkeytyvät muutoinkin tiiviisti toisiinsa. Tämä tapahtuu erityisesti verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tar-

kistusten kautta.

Kuntien osuus kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista vuonna 2008 on 67,26 prosenttia ja valtion osuus 32,74 prosenttia.

Elatustuen toimeenpano ja elatustuen perintä siirtyvät huhtikuun 1 päivänä 2009 voimaan tulevan elatustukilain (580/2008) mukaisesti kunnilta Kansaneläkelaitokselle. Hallituksen esityksen (HE 49/2008 vp) mukaan vuonna 2009 on tarkoitus ehdottaa valtion talousarvioon, sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan uutta elatustuen määrärahamomenttia, jolle on kehyspäätöksessä varattu elatustuen maksamista varten noin 122 miljoonaa euroa vuodelle 2009. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusmomentilta tullaan kehyspäätöksen mukaisesti vähentämään valtiolle näin syntyvien kustannusten nettomäärää vastaavasti vuonna 2009 noin 72 miljoonaa euroa ja myöhempinä vuosina vuoden 2009 hinnoin noin 96 miljoonaa euroa.

Sairausvakuutuslakia (1224/2004) on muutettu tammikuun 1 päivänä 2008 voimaan tulleella lailla 1203/2007 siten, että ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvia kustannuksia korvataan vuoden 2008 alusta lukien valtion varoista. Lain voimaantulosäännöksen mukaan Kansaneläkelaitos korvaa julkisia terveyspalveluja antavien yksiköiden kustannuksia 1 päivästä tammikuuta 2009. Valtiolle aiheutuvien kustannusten määrää vastaavasti kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia tullaan kehyspäätöksen mukaisesti vuonna 2009 vähentämään 7 miljoonalla eurolla.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lapsen seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen järjestämisestä. Hallituksen esityksen mukaan lasten ja nuorten oikeuspsykiatristen tutkimusten kustannusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle. Lainmuutoksen johdosta valtiolle syntyvien kustannusten määrää vastaavasti sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusmomentilta tullaan kehyspäätöksen mukaisesti vähentämään 4 miljoonaa euroa vuonna 2009.

2. Ehdotetut muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelus-

ta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia korotettaisiin nettomääräisesti 1,90 prosenttiyksiköllä. Korotuksessa otettaisiin huomioon 2,34 prosenttiyksikön korotus ja yhteensä 0,44 prosenttiyksikön alennukset. Esityksen mukaan vuonna 2009 valtionosuutta sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksista korotettaisiin 32,74 prosentista 34,64 prosenttiin. Tällöin vastaavasti kuntien osuus mainituista kustannuksista alenisi 67,26 prosentista 65,36 prosenttiin.

Valtionosuusprosentin laskennassa huomioon otettava 2,34 prosenttiyksikön korotus johtuisi muun muassa työn ja eläketulojen verotuksen keventämiseen liittyvästä kuntien verotulomenetysten kompensatiosta.

Valtionosuusprosenttia alennettaisiin 0,22 prosenttiyksikköä hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamiseen liittyvästä valtionosuuksien vähentämisestä johtuen. Valtionosuusprosentin alentamisesta 0,21 prosenttiyksikköä johtuu kunta- ja palvelurakennemuutostukseen liittyvistä tehtävien siirroista johtuen. Vuonna 2009 elatustuki, ulkomaalaisten sairaanhoitokustannusten korvaaminen sekä lasten ja nuorten oikeuspsykiatristen tutkimusten korvaukset siirretään valtion järjestettäväksi ja rahoitettaviksi. Lisäksi valtionosuusprosenttia alennettaisiin 0,01 prosenttiyksikköä johtuen määrärahan siirrosta sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (KASTE) toimeenpanoon vuosille 2009—2011.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lainmuutoksen johdosta kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudet nousisivat yhteensä 303,7 miljoonaa euroa.

Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 374 miljoonaa verotuksen keventämiseen liittyvänä kuntien verotulomenetysten kompensatiiona. Kompensaatiossa on otettu huomioon työn veronkevennys ja siihen liittyvä inflaatiotarkistus (143 milj. euroa), vanhan valtionverotuksen ansiotulovähennyksen muuttaminen työtulo-

vähennykseksi (93 milj.), eläketulon veronkevennys (131 milj.), kotitalousvähennyksen korotus (24 milj.) sekä matkakuluvähennyksen omavastuun korotus (-17 milj.).

Määrärahan vähennyksenä on otettu huomioon yhteensä 70,3 miljoonaa euroa. Tästä 35 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamisesta. Valtionosuuksien vähennyksestä 33,8 miljoonaa euroa johtuu kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvistä tehtävien siirroista. Tehtävien siirrosta aiheutuu yhteensä 83 miljoonan euron vähennykset. Tästä suurin osa, 72 miljoonaa euroa, johtuu elätustukitehtävien siirrosta kunnilta Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Ulkomaalaisten sairaanhoitokustannusten korvaamisen siirtämisestä valtiolle aiheutuu 7 miljoonan euron vähennys. Lasten ja nuorten oikeuspsykiatristen tutkimusten korvaamisen siirrosta aiheutuu 4 miljoonan euron vähennys. Vähennyksistä 49,2 miljoonaa toteutetaan poistamalla elatustuen kustannukset valtionosuuden perusteena olevista laskennallisista kustannuksista.

Valtionosuuksien vähennyksenä on lisäksi otettu huomioon KASTE-ohjelman toimeenpanoon vuosille 2009—2011 siirrettävä 1,5 miljoonaa euroa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveys-

ministeriössä. Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys liittyy eduskunnalle erikseen annettavaan hallituksen esitykseen vuoden 2009 tuloveroasteikkolaiksi ja eräiksi muiksi tuloveroperusteita koskeviksi muutoksiksi. Mainitun esityksen mukaisista toimenpiteistä kunnille aiheutuvat veromenetykset kompensoidaan kunnille korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia siten kuin tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Täytäntöönpanon edellyttämänä toimenpiteenä vuoden 2009 valtionosuuden perusteet vahvistetaan syksyllä 2008 olettaen, että laki tulee voimaan vuoden 2009 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1377/2007, seuraavasti:

18 §	sista on 65,36 prosenttia ja valtion osuus 34,64 prosenttia.
<i>Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus</i>	_____
Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuonna 2009 kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuk-	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1377/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat vuosina 2008–2011 kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 67,26 prosenttia ja valtion osuus 32,74 prosenttia.

Ehdotus

18 §

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuus

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat *vuonna 2009* kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 65,36 prosenttia ja valtion osuus 34,64 prosenttia.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*